

INUIT TUTTARVINGAT PIJUT CANADALIMÂMI NUNAKAKKÂSIMAJUIT KANUITTAILINIMMUT KATUTJIKATIGENGA

TUGÂGUTIK PANNAIGUTIK 2010-15

ᐃᓄᐃᑦ ᐅᑦᑕᑦᐃᑦᐅᑦ
Inuit Tuttarvingat

AllaKutiup Taigusinga:

Inuit Tuttarvingat Pijut Canadalimâmi NunaKakKâsimajuit Kanuittailinimmut katutjiKatigenga Tugâgutik Pannaigutik 2010-15

© Sanasimajut 2010 Canadalimâmi NunaKakKâsimajuit Kanuittailinimmut katutjiKatigenga

ISBN: 978-1-926543-35-2

Allasângutitsijet: Katie E. Winters

Sanasimajut ammalu âkKisuisimajuk: Abacus Services, MDT Communications, Greatblue Graphics, and Print Three Ottawa.

OAAPH [mâna Kaujimajaulittuk Canadalimâmi NunaKakKâsimajuit Kanuittailinimmut katutjiKatigenga (NAHO)] kenaujattâKattajut Kanuittailinimmut Canadakkunit ikajugiamut Kaujimajugettunik piniannisanik ilautillugit ilinnianik, Kaujisannik ammalu sakKititsigiamik Kaujigatsanik KaujimattitaukKulugit Kanuittailinimmut pitjutigijauKattajut attuijunik NunaKakKâsimajuijunik. Tâvatuak, pitagijangit ammalu nâjisiutingit tamâni allaKutimmi namminigijaujut taikkununga allasimajunut ammalu pasigatsautitauniangitup upvalu ilanganillonet Kanuittailinimmut Canadakkunut.

Canadalimâmi Kanuittailinimmut katutjiKatigenga, NunaKakKâsimajunut ammalu aulatautluni taikkununga timiKutiujuk, sakKititsiKatauKattaniattuk ammalu pivalliaKullugit Kanuittailinimmut ammalu Kanuikkunagit NunaKakKâsimajuit Inunginnik sakKititsitillugit Kaujimajugettunik tugâgutuijunik.

Tâna allaKutik atuattaulangajuk imâk tukisijaulluni: Inuit Tuttarvingat. (2010). *Inuit Tuttarvingat pijut Canadalimâmi NunaKakKâsimajuit Kanuittailinimmut katutjiKatigenga Tugâgutik Pannaigutika 2010-15*. Ottawa: Canadalimâmi NunaKakKâsimajuit Kanuittailinimmut katutjiKatigenga.

Ammalu atuinnaumijut ukuninga uKausigijaujunik: Nunatsiavut, Nunavik, Nunavut syllabics, Inuinnaqtun, ammalu Inuvialuktun.

Kaujisagumagutsi upvalu adjinginnik pigumagutsi, Kaujitigajattasi:

Inuit Tuttarvingat – National Aboriginal Health Organization

220 Laurier Avenue West, Suite 1200

Ottawa, ON K1P 5Z9

Phonnik: (613) 237-9462

AkiKangitukkut: 1-877-602-4445

Tuavittukut: (613) 237-8502

Kagitaujatigut: inuit@naho.ca

Kagitaujatigut Kaujisautet: www.naho/inuit.ca

Atâgut *Canadaup Pikkujatsasuangita Maligatsasua*, 1982, uKausik NunaKakKâsimajuit Inuit tukisijaujuk Allanic, Inuit ammalu Allangajunnik nunaKajunut Canadami. Tâvatuak atuttaunginnatuk uKausik atuttaunginnaKattangituk adjigengutittisigiamik taikkununga pingasunik Inojunik ammalu ilonnakasângit Kaujisattausimajut kisiani takunnâjuk nalunaittausimajunik ilangaujunik NunaaKakKâsimajuijunik inunginnik. NAHO-kut piggagasuaKattavut uKausik atuttausiagiaKanninganik.

Ilitagijaugialet

Unuttumaget isumait ammalu ommatet suliaKatsiasimajut sakKititsigasuagiamik tugâgutiujumik pannaigutimmik. Ukuninga nakummegumavugut:

...InutuKait uvattinik katimaKatiKalauttunut Octoberami 2008:

Rose Marie Kirby (Inuvik)
Jean Ekpakhohak (Uluhaktok)
Margaret Kanayok (Uluhaktok)

Tommy Pigalak (Kugluktuk)
Aimo Mukpaloo (Arctic Bay ammalu
Yellowknife)
Koonoo Mukpaloo (Arctic Bay ammalu
Yellowknife)

...atummagijut nunakKatigengitunik ammalu Canadalimâmi ikajuttigijavut uKagunnasimmamata:

Nunatsiavut kavamanga, Nunavik NunakKatigengitut AngajukKauKatigengit Kanuittailinimmut ammalu NiKitâtitsijet, Nunavut Tunngavik katutjiKatigenguttitausimajut, Inuvialuit NunakKatigengitut kuapanga, Inuit Tapiriit Kanatami, Pauktuutit Inuit Annait Canadami, Canadalimâmi Inuit Inosuttut kaunsalingit, Inuit Nunatsualimâmi kaunsalingit – Canadami, ammalu Nasivvik SuliaKapvimi ilingajunut Inuit Kanuittailinimmut ammalu Asianguvallianinga Avatet.

... aivigijausot ammalu ikajuttigejut katimattet taikkua uvattinik ikajuKattajut piniannigijavut atuniKatsiaKulluguit ammalu atuniKatsiamagitlutik taikkununga Inuit Nunagijajunut:

Canadalimâmi Inuit katimattet Kanuittailinimmut, Inuit kikkutuinnanut Kanuittailinimmut SuliaKattet katimajingit, Nipingit – Canadalimâmi Inuit katimattittet Piusigijaugialinnik ammalu Kaujisannikut, *Irnisuksiiniq*—Inuit NapvâtitsiKattasimajut aivigijausot, Inuit SiKalinnik sakKuisimajut aivigijausot, Alianait Inuit ikajuttigejut katimajingit Isumakkut Kanuittailinnimmut, ammalu asigiallangit.

... ammalu kingullimi, ilonnanginnik taikkununga kiggatuttiusimajut NAHO AngajukKauKatigenginnik ammalu Inuit Tuttarvingat (taikkuangulauttut Ajunnginiq SuliaKapvinga) kavamaligijet katimajingit taimanganit 2000-imi.

Pitagijangit

Tugâgutik Pannaigutik Naittotitausimajuk	1
Inuit Tuttarvingat pijut NAHO-kunit Suliagigumajangitâ UKausingit.....	1
Sivulliutitaugialet ilingajumut 2010-15:.....	1
Pigianninga.....	3
kinakkovitâ? Kanuk piKattavitâ?.....	3
Sivullipât Attait Jâret – 2002 tikillugu 2010	3
SangusinnagiaKalikKugut nutâmik AkKutiKalluta	5
Takunnâjut Sivunganniusimajumik; Inuit Iluggusingit ammalu PiusituKangit.....	5
PisuKatigejut Sivunittinut.....	6
Inuit Takunnâjangit: Kanuk tukiKavâ InosiKatsiagiaming?	8
Pigumajavut: Kanuk ikajugajakKitâ?	8
sivulliutitaugialet ilingajumut 2010-15:	10
Inuit Tuttarvingat Tugâgutingit.....	11
Kanulli kajusiutiKagajakKitâ Suliatsavuttinik KaujimajaukKulugit Inositsiagittotigasuanimut ammalu Kanuittailinimmun?	13
kinakkunik suliaKaKatiKagiaKavitâ	14
Nâjinnik	15
Atuttausimajut AllaKutet	16

Tugâgutik Pannaigutik Naittotitausimajuk

Inuit Tuttarvingat pijut NAHO-kunit Suliagigumajangitâ UKausingit

Inuit Tuttarvingat sivuppiatitsilangajut ammalu KaujimakKujillugit Inuit kinakkutuinnaujunik, ilagengujunik ammalu nunaliujunik suliaKaKatigetsiatillugit sangijumik katitsuigiamut Kaujigatsanik ammalu atuKatigellutik Kaujimajaujunik.

Sivulliutitaugialet ilingajumut 2010-15:

1. SuliaKaKatigetsainnalugit Inuit InutuKangit, ulapitsaijet ammalu piusituKait timiKutet nalunaitsigiamik ammalu atuKatigegiamik **Inuit PiusituKaujunik Kaujimajaujunik**.
2. Takunnâgutigillugit **Inuit ilisimallagijunik** pivalliatitsigiamik Inuit ilinganiKatsiajunik Kanuittailinimmut suliatsanik ammalu kamagillugit Kanuittailinimmut pitjutaunuk nunalituKaujuni.
3. **Pivalliatitsilutik ammalu tigumianginnalugit ikajuttigennikut** akungani: Inuit Nunamut Satusaijet katutjiKatigengit/kavamaligijet; prâvinsikkut ammalu nunatsualet kavamaligijujunik, Canadalimâmi Inuit katutjiKatigengujut; inulivatsuani nunalet Inuit katutjiKatigengujut; ammalu Kaujisattilagijet; ammalu ilautitsiKattalugit ikajuttigijavut pigiasitainnaligutta pannaigutiup piusigijanganik.
4. **Pivalliatitsinik atugatsavuttinik** ilingajunut: 1) Inulimât (piluattumik Kaujimattitausongutillugit katutjiKatigengujunik; 2) Kanuittailinimmut-kamajujunik ammalu katutjiKatigengujunik kiggatujunik inunnikt; 3) ilinniatitsijet ammalu suguset; ammalu 4) inosuttunik.
5. **Kanutuinnak atullutik KaujimaKatigenikkut ammalu Kaujimajaugettunik**, ottotigillugu Kagitaujatigut, KaujimaKatigennikut, nâlautikkut, tevekkut, taggâjâtigut, inuligijet tusagatsaliangitigut, ammalu nenittausimajunik.
6. **Angilligiallugit Kaujimajaugutigijavut Kanuittailinimmut suliatsagijanginnik** ilaukKulugit sunatuinnanik ilinganiKajunik suliatsanik Kanuittailinimmut, ilautillugit taikkua tigumiattaunginnasonik akungani nunaliujunik.
7. **Ikinnisait suliatsait kamagillugit pitjutaunuk** akuniuniunnisamik kamagiKattalugit.
8. **Kimiggulugit piniannigijavut ammalu piKutigijavut** ammalu **iliutigillugit suliatsagijavut**.

Pigianninga

kinakkovitâ? Kanuk piKattavitâ?

Inuit Tuttarvingat katitsuiKattajut ammalu atuKatigeKattavut Kaujigatsanik ammalu Kaujimajanginnik adjigengitunik pitjutiKajunik Inositsiagittotigasuannimut ammalu Kanuittailinimmut pitjutigijaujunik isumâlotigijaujunik Inunnut. Inuit Tuttarvingat sivungani Kaujimajauluttut atiKatlutik Ajunnginiq SuliaKapvik, tâvatuak atigusinganik tautseluttut Octobera 2008-imi. “Tuttarvingat” pisimajuk Inuttitit uKausinganit *tarvik*, piunitsamik tukitâgutitsijuk üKausimmik “centre”, ammalu *tuttaq* tukiKajuk sunakiak namut miKattajuk; sollu tungavigijauKattajut inik.

SuliaKapvik sivukkatiKajut pinianniginiattaminik attanik ilaliugutiKajunik katimattiujuunik kiggatuttiKatlutik sitamanit nunakKatigengitunik Inuit katutjiKatigengujunik ilauKatautillugit Inuit Tapirrit Kanatami, Pauktuutit Inuit Annait Canadakkunit ammalu Canadalimâmi Inuit Inosuttuit kaunsaliKutinginnit. AigajakKusi Kagitaujatigut Kaujisapvinganut omunga www.naho.ca/inuit Kaujisagiiallagiamut suliamsagijavuttinut.

Inuit Tuttarvingat tainnauvuk ilinganiKaluattuk Inunnut tugâgutiKaluatluni suliaKapviuvuk pisimatlutik Canadalimâmi NunaKakKâsimajuit Kanuittailinimmut katutjiKatigengutluni, immigolingajuk Canadalimâmi katutjiKatigengutluni KaujimakKujigasuaKattatuk Inositsiagittotigasuannimut ammalu Kanuittailininginnut Inunnut, Allangajuijunut ammalu Allanut.

Sivullipât Attait Jâret – 2002 tikillugu 2010

Tapvainakasâk Inuit Tuttarvingat sakKiniammat ammalu ingiggalimmat 2002-mi, suliaKattet akKusâgalalauttut sitamanut Inuit NunakKatigengitunut ammalu katimatitsiKattatlutik nunalimmiut kiggatuttinginnik Kaujisagasuamut Kanuittailinimmut pitjutigijanginnik nallet ikKanaluangummangâmmik taikkununga Inunnut ammalu Kanuk Canadalimâmi katutjiKatigengujuk ikajugajammangât nunaliujuunik KaujimajauKulugit inosigijanginnik ammalu Kanuittailinimmut. Tamakkua Kaujijauluttut napvâtausot iluani *Ajunnginiq SuliaKapvik NunakKatigengituk Kanuittailinimmut katimannigisimajanginnik 2002-mi* (www.naho.ca/inuit/english/pdf/ajunnginiq_centre_report.pdf). AllaKutik atuttaulauttuk tungavitsanganik Kanuk suliaKapvik kamajutsaumangât suliamsanginnik jârini Kaijuni ilinganiattumik, ikajuttautlutik sivukkatet katimajinginnut ammalu KaujimaKatigenginnatlutik asinginnut Inuit katutjiKatigengujunut.

Attait jâret Kângisimajuni, Inuit Tuttarvingat piguvalliasimajut mikijosimatlutik sulialsaluviniKatillugit suliaKapviutluni, sakKititsinginatlutik suliaKapviulittumik

unuttunik kamatlutik pitjutiKajunik Kanuittailinimmut ammalu inuligijet pitjutigijanginnik, ataKatigetlutik unuttunik Inuit nunagijanginnik ammalu katutjiKatigengujunik. Suliagisimajangit tugâgutiKaluasimajuk kikkutuinnait inosigijanginnik Kanuittailinimmut pitjutigijaujunik ammalu Kanimmasinik sakKititsitailigiamut, kamalualugatik

Kanuittailinimmut piusigiKattajanginnik ammalu âkKisuisongugiamut ânniagutigijaujunik. Inuit Tuttarvingat unuttunik kamasimalittut adjigengitunik pitjutaujunik jârini Kângisimajumi, pisimatlutik isumakkut Kanuittailinimmut/sakKuigunnangitunik talannatunik, napvâtitsiKattajunik ammalu sugusinut inosuttunut pitjutaujunik Kanuittailinimmut suliatsanit, ilinnianimmut ammalu silak asianguvallianinganut.

Ilangit suliagisimajavut tâkkunani jârini ukuanguvut:

- × Unuttugalait Kaujitsiutet ammalu atuttausot pitaKajunik Inuit Kaujimajanginnik uKautjigijugiamut, ikajuttaugialinnik talannatunik, Inuit napvâtitsiKattasimajut, ammalu sangijonningit ammalu piggagasuannik.
- × Kaujimajaujunik-atukatigennik atuinnaujunik ilingajunut Inunnut suliaKaKattajunut illuliginikkut, Kanuittailinimmut kenaujaliugutet pivalliataningit, Inuit napvâtitsiKattasimajunut, siKalet atuttaigiamut, ammalu isumakkut Kanuittailinikkut.
- × SakKititaunik ominga *Nipingit*: Canadalimâmi Inuit katimajiujunik ilingajunut Piusigijaugialinnik ammalu Kaujisannik, ikajuttigesimajut Inuit Tapiriit Kanatami.
- × Tallimautlutik ikajuttigesimajut Inuit NunakKatigengitut katutjiKatigengujut omunga *Naasautit*: Inuit Kaunuittailinimmut kititsinik, suliagijausimajuk pivalliatitsigiamik tigumiasongugiamut ammalu atugunnagiamut Inuit Kanuittailinimmut Kaujimajaugettunik.
- × Pingasolingatlutik phoniviusongutlutik te-vekkut ammalu taggajâtigut pitjutiKatlutik Inuit Inosinginnik ammalu Kanuittailinimmut.
- × Atuttaunginnatuk Kagitaujatigut Kaujisapviutausok.
- × Illisautigatsait ammalu nunalet akKusâgalannik KaujimajauKutlugit Kanuittailinimmut suliatsait.

SangusinnagiaKalikKugut nutâmik AkKutiKalluta

kajusiutiKaniailimmata Canadalimâmi NunaKakKâsimajuit Kanuittailinimmut katutjiKatigenga kingullimut tallimanut jâringata kenaujaKutinginnut, KimiggugiaKalikKugut suliajigausimalittunik Inuit Tuttavinganginnut ammalu âkKisuilluta sivulliutijaugialinnik kingullimut tallimait jârimut, 2010-15. Suliatsavut angilligiasimavut ammalu asingutlutillu, tâvatuak taimaisimammijut asingit Inuit katutjiKatigengujut, ammalu ilangit pitâgijaugiaKammijut tautsesimammijut. Adjigengitunik pivitsaKalikKuk ammalu apomautaugajattunik suliaKattimut adjigilungitamminik sakKilauttunut 2002-mi.

2008-imi, sivukkatet katimajingit ammalu suliaKattingit SuliaKapvimi piusitsamik pigiasititsilauttut Kimiggugiamik takunnâjanginnik, tugâgutigijanginnik, piusigigialinginnik ammalu illigijanginnik, pigumajanginnik ammalu sivulliutitaugialinnik suliaKattimattavuttunik tallimanik jârimut Kaijuni. Tâna AllaKutik sakKisimajuk piusigisimajavuttinit, ilautitsimijuk uKâlautigijausimajunik katimattijunik InutuKannit sakKilauttumik Octobera 2008-imi, ammalu katimajuKaKattaniamat atunik atummagittunik ikajuttigejunik katutjiKatigengujunik 2009-niuniammat.

Takunnâjut Sivunganniusimajumik; Inuit Iluggusingit ammalu PiusituKangit

Inuit nunaKasimalittut Ukiuttattumi tausandinik jârinik ammalu atausiuKataujut pingasunit NunaKakKâsimajuitlutik Inotlutik ilitagijaugutilet Canadaup PikKujatsasuanginnik. SiunniuKattasimagaluatluta Kanimmassinnit, ânniKattasimagaluatluta ammalu sukkoKattagalualuta taimâtsainatigut asinginnik inojunik, Inuit “KanuiKattasimangitut”ilonnakasângujumik takugiasikKâgatik Kallunânik 20th jâringinni. Inuit kajusiutiKanginnasimajut sangijumik piusituKaKatlutik illigijanginnik, uKausiKatlutik atunginnatumik, adjikalugatik piusituKammik sollu sangijotlutik inosingit asianguvalliagalualuni, inosongutlutik ammalu pinasuasongutlutik, atuKatigeKatatlutik pitagijanginnik, ammalu ikKanannipâk ilaKagiamik ammalu ilagijamminik.

Tavatuak, takusagaisimmata apviniattinik, tautseKattasimajunik ammalu Kaujisattinik ikajotinnik sakKititsisimajuk tamâgennut piusituKaujunut, tapvainakallak tautsesimajut ammalu silatânimiut sakKivalliamata 1050-ni ammalu suli ullumi sakKiKattajut sakKititsivut angijunik “Kanuinginimmik”iluani Inuit Nunagijaujuni. Ottotigillug, noKattanik nunaliujunut, nottitaunik Kaningitumut nunaliujunut, aullatitauKatatlutik ilinniaviliagamut,

atuliaKittitaunik kangianimiut maligatsanginnik, ilinnianik ammalu kavamait, ammalu sulijugiKalugatik Inuit Kaujimajanginnik, uppinigijanginnik ammalu illigijanginnik attuisiammagisimajut Inunnik.

Tamakkua atuttausimajut piungitumik attuisiammagisimajut Inuit inosinginnik ammalu Kanuittailininginnut, angijumik asiangutlugit inuKatinginnik inigijanginnik, ulapitsitlutik nunalet inosinginnik, kangunattunik ammalu naluliumittisinik, sakKititsiniatlutik uKumaitautigijaujunik inogiamut ammalu Kanuittailinimmut uKumaittunik sollu sakKuigunnangiumagiamik talannatunik, pilukânnik, kitsanattunik ammalu akuni Kanimmasinik.

PisuKatigejut Sivunittinut

Inuit nanituinnak Canadami suli takunnâvut tapvainakallak asiangujunik inunnik, kenaujaliugutiujunik ammalu avatik asianguvallianinganik, silatânimiut sakKititsitillugit, tâvatualli pivalliajunillu nutânik tungavinik, anginitsanillu atuttaulittunik maligatsanik ammalu sulisagijaujunik attuiKattatunik taikkununga, ammalu pitsatuniKalualittut aulatsigiamik nunalimmi suliansanik ammalu kiggatotigijauKattajunik ikajuKattajunik Inunnik . Taimanganit Tuttaavingat ammalaummat, Nunatsiavut kavamanga sakKilauttuk ammalu Nunavikkut Kanilligialittut sakKititsigiamik katingasiajunik nunakKatigengitumik kavamamik. Ilonnatik nunakKatigengitit Inuit katutjiKatigengujut ilauKataunginnatut Kanuittailinimmut ammalu inuligijet pitjutigijanginnik, ilautillugit sakKititsiKatauKattamijut ilangnginnik suliaigijaujunik Kanuittailinimmut ammalu kiggatuttaujunik, ammalu uKautjigijaujutlutillu piunitsamik sakKititsigasuagiamut inositsiagittotigasuanimut ammalu inuligijet piusigijanginnik. Uvagut “nukagijavut”Canadalimâmi katutjiKatigengujut: Inuit Tapiriit Kanatami, Pauktuutit Inuit Annait Canadami, Canadalimâmi Inuit Inosuttuit kaunsalingit, Inuit Nunatsualimâmi kaunsalingit – Canadami, ammalu Nasivvik SuliaKapvinga ilingajunut Inuit Kanuittailinimmut ammalu Asianguvallianinga Avatet sivukkatinik sakKititsijut ammalu sakKititsiKattamijut piniannigijaujunik sunatuinnnanik pitjutigijaujunik attuijunik Kanuittailinimmut. KaujimaKatigennivut tâkkununga nunakKatigengitunik ammalu Canadalimâmi katutjiKatigengujunut angilligiasimajut angijualummik jârini Kângisimajuni attanik.

Asiagulli, Inuit kappianattumelualittut inositsiagittotigasuanimut pitjutigillugit asianguvallialimmat silak, kenaujaliugutet pivalliaingit ilautitulugatik Inuit, akittuvalliamatalu ikumait ammalu ingiggautet akigijangit, ammalu kenaujaliugutiKatsialugani. Inuit ilangujut ammalu nunalimmiut piggagasuanguinnavut pitaKatsialugatik Kanuittailinimmut kiggatotigijaujunik ammalu pitagigialinginnik

kamagijaulugatik kamatsiagiamut, atuniKatsialugatik ammalu piusituKangita atuniKalugatik Kanuittailinimmut kamagijautsiagiamut.

Inuit Tuttarvingat pannaigutilet sivunitsavuttinik tâkkuninga pivitsagijaujunik ammalu apomautigijaugajattunik isumakkut, ammalu sangijotigijavuttinik ammalu sakKigajattunik katutjiKatigengutluni.

Inuit Tuttarvingat: Pivitsagijaujut, Sangijut, Apomautigijaugajattut ammalu NukKavigijaugialet

Silatâni Pivitsagijaujut

- › Unuttut Inuit ammalu Inongitut katutjiKatigengujut suliaKaKatiKagiamut
- › Puttuvalliajut maligatsait takunnâtaujut taggânut
- › Ikajuttigegajattut federal kavamakkunginnut timiKutiujunut
- › Angillivalliajut tukisiutiKatigennik KaujimajaukKujaujunik Inuit Inositsiagittotigasuanimut

Iluani Sangijut

- › Talimmanik jârinik kenaujaKutet ammalu pisonugiamut sakKititsigiamik namminik suliaKatsi pannaigutinganik
- › Canadalimâmi katutjiKatigengujut Inikalluni Ottawami
- › SuliaKaKatigetsianik asinginnik Canadalimâmi Inuit katutjiKatigengujunik
- › Aulataujut Inunnut ilonnanginnik nunakKatigengitunik

Sulatâni Apomautigijaugajattut

- › TukisiKatigennik ammalu kiugiamut adjigengitunik pitâgijaugialinnik
- › kenaujaliugutet naluliumautigijaujut
- › Unuttut pimmagittut pitjutaujut ammalu pivitsagijaujut ilauKatautitaugialet
- › Kimattaumajut nunalet takunnâtaujut suliaKaKatigillugit nanituinnak puttutigijuni

Iluani Apomautigijaugajattut

- › Ikittut suliaKattet ammalu kenaujaKutet
- › Inuit SuliaKapvingit SiKinittinemat
- › kenaujaKatsiangimut ingiggautitsanut ammalu allasânguttaugialinnik

Inuit Takunnâjangit: Kanuk tukiKavâ InosiKatsiagiaming?

katangannatuk, inuit sâviujut iluggusinnik, inuligijet ammalu kenaujaligijet piusigijanginnik attuiKattajunik inosigijanginnik. SuliaKaKatigegiaKavugut piunitsamik innosiKagiamik ilingajumut inunnut. Tâvatuak "Kanuittailinimmut" Kanuk tukiKavâ Inunnun? Ukua isumâlotigisimajavut.

Inositsiagittuk Inuk...

- × Inojuk inositsiagittumik - nigikattajuk niKituKannik, nukKangatuinnaKattangituk, pittailikattajuk talannatunik
- × Atukattajuk piusituKannik ammalu ullumi atuttauKattalittunik
- × Inotsiangunginnatuk ilagijamminut ammalu asimminiut
- × Kaujimajuk nunatsuamik, Kaujimajuk atugiaKangitamminik
- × Imminik pisok, imminik pitaKasok najuttiKalugani asingiinnik
- × asimminik ikajuKattatuk ammalu atuniKatsiatuk nunaliummiunik
- × Udjitutausiasok asimminut

Inotsiagiambut pitjutiKaluattuk Kanok inoKattamangâppit ammalu Kanuk ataKatigeKattamangâppit asinnik. Ilonnata pitsatuniKavugut inogiamut Inotsiagittumik" Inosimmik.

InosiKatsiajut Ilagengujut...

- × SivukkatiKatsiaKattajuk ilagijamminut ammalu ikajuttigeKattajut
- × SulijugiKajuk sugusinnik, inosuttunik ammalu InutuKannik
- × sungiutisagaisok asiangujunik pilukâKattalugani; Kaujimajuk Kanga ikajuttaugiaKammangât
- × katingatlutik, nukKangagunnangituk, piusituKannik atukattatuk pigunnausimmigut
- × IsumautiKasok sivunitsamut

Inotsiajut Inuit Ilagengujut sangijovut ikajuttigeKattajut ilonnanginnik ilagijamminik.

Inotsiajut Inuit Nunalet...

- × SuliaKattigeKattajut ammalu atukatigeKattajut atuinnaunjunik
- × kajusiutiKajut piusituKannik ammalu atukatigeKattajut piusituKannik Kaujimajaujunik
- × Pinguavilet ammalu suliansanut ilingajunut inosuttunut
- × TungaviKatsiajut (ânniasiupvik, maligatsaligijet katimattinik, inutuKait kaunsalinik)
- × tannikut tigumiapvilet
- × Inuit adjigetti- tauKattajut

Inuit nunalet sangijumik piusituKammik ikajuttigenginnatut ammalu aivitsaKammijut ikajuttigiamik

Pigumajavut: Kanuk ikajugajakItâ?

Inuit Tuttarvingat pivalliatitsilangavut ammalu
KaujimajaukKulugit inositsiagittotigasuannimut
 ammalu Kanuittailinimmut kikkutuinnanik Inunnik,
 ilangengujunik ammalu nunalimmiunik suliaKattigellutik

“KaujimajaukKunik Inositsiagittumik” –
 sakKitsitsinik atugatsanik, aivigijausonik
 ikajotigatsanik ikajuunut, pivalliatitsinik
 Kagitaujavuttinik, ilauKatauKattaluni
 katimattiuunik ammalu KaujimatitsiKattaluni
 Kaujitsiutinnik.

“suliaKaKatigennik sangijumik ikajuttigennik” –
 ilauKatauKattaluni Canadalimâmi katimattiuunik,
 pivalliatitsiluni suliatanik nunakKatigengitunik ammalu
 Canadalimâmi katutjiKatigengujunik, suliaKaKatiKalluni
 suliaKapviujunik sakKitsisigiamik nunalet atugatsanginnik,
 atuKatigellutik tuniukKataulippata atugatsait.

Pigumajavut:
 Inuit Tuttarvingat pivalliatitsilangavut
 ammalu **KaujimajaukKulugit**
inositsiagittotigasuannimut ammalu
 Kanuittailinimmut kikkutuinnainik inunnik,
 ilangengujunik ammalu nunalimmiunik
SuliaKattigellutik sangijumik katitsuigiamut
Kaujigatsanik ammalu **atuKatigellutik**
Kaujimajaujunik.

“katitsuunik Kaujigatsanik” – apitsunik, Kimigguk
 Kaujisattausimajunik allaKutinnik, uKâlaKatiKalluta
 ilisimallagijunik, katitsuunik piunitsaugasuattunik Inuit
 ammalu Kallunânik Kaujimajanginnik, ammalu
 KaujisattauKullugut piunitsaugasuattunik
 atuniKatsiatumillu nunaliujunut.

“atuKatigennik Kaujimajaujunik” – sakKitsisilutik
 allaKutinnik, taggajânik ammalu nipiliuttausimajunik,
 KaujitsiKattalutik, ilauKulugit katimattet,
 ajunnangitunik uKausinnik atullutik,
 allasânguttiKattalugit Inuttitut uKausingitigut
 pigunnausingitigut.

sivulliuutaugialet ilingajumut 2010-15:

1. Suliakakategetsainallugit Inuit Inutukangit, ulapitsaijennik ammalu piusitukait timikutinginnik nalunaitsigiamik ammalu atukategiamik Inuit piusitukannik Kaujimajaugettunik.
2. Takunnâgutigillugit **Inuit ilisimallagijunik** pivalliatitsigiamik Inunnut ilingaluattunut Kanuittailinimmut suliatسانك ammalu kamagillugit Kanuittailinnimmut pitjutigijaujunik nunagijaujuni iluani.
3. **Pivalliatitsilutik ammalu tigumiallutit ikajuttigennik** taikkununga: Inuit Nunamut Satusaijet katutjikategengit/kavamait; prâvinsikkut ammalu nunatsualet kavamaKutingit; Canadalimâmi Inuit katutjikategenginnik; Inulivatsuanettunik Inuit katutjikategenginnik; ammalu Kaujisattilagiligijet ammalu ilaukKaujiKattalugit ikajuttigejut tapvinaugasuattumik pigiannimi pannaigutiup piusinganik.
4. **Pivalliatitsinik atugatsanik** ilingajunut: 1) kikkutuinnanut Inunnut (Kaujijauluattut taikkununga katutjikategengujunut); 2) Kanuittailinimmut kamajijunut ammalu katutjikategengujut kiggatujunut inunnik; 3) ilinniatitsijet ammalu suguset; ammalu 4) inosuttut.
5. Atullutik adjigengitunik piniannigijausonik Kaujigatsanik ammalu Kaujimajaugettunik, ottotigillugu r example, Web sites, networks, radio, television, video, social media, and print materials.
6. **Angilligiallugit KaujimajaukKujjavut Kanuittailinimmut suliatسائونك** ilaukKulugit unuttuik Kanuittailinimmut ilinganiKajunik suliatسانك, ilautillugit taikkununga tigumiattausonik iluani nunaliujuni.
7. Suliakalluta kamagillugit ikinnisait pitjutaunuk akuniunisak suliasongullugit.
8. **Kimiggulugit piniannigijauvut ammalu atujavut** ammalu **iliutigillugit suliasigjavut.**

Inuit Tuttarvingat Tugâgutingit

1. **KaujisaKattaluta ammalu KaujijaukKulugit Kaujisattaujut puttusivalliaKullugit Inositsiagittotigasuannimut ammalu Kanuittailinimmut Inunnut.**

PiggagasuaKattavugut katitsuigiamik ammalu KaujimajaukKutlugit Inuit Kaujimajanginnik, ammalu ilinganiKatsiajunik piusituKaujunik “kanginimiut”Kaujimajanginnik, ilinganiKatsiajunik Kanuittailinimmut isumâlotigijaujunik Inunnut.

2. **Puttusivallialugit tukisijaujut ammalu KaujimajaukKujaujut Kanuittailinimmut pitjutaujunik attuijunik Inunnik.**

kajusiutiKaniakKugut atuKatigegiamik Kaujigatsanik ammalu Kaujimajaugettunik taikkununga kiggatuttiujunik, Kaujisattinik, kajusiutiKaKattatunik ammalu asigiallanik piunitsautiKullugit maligatsanik, suliatanik ammalu kiggatuttauKattajunik, ammalu tautseKattalugit ikajotiKatsianiattunik Inunnut.

3. **Itsivautauulluta ammalu KaujimajaukKulugit Kaujisannik malittausiakKulugit piusigialimmigut, adjigetisijunik, atuniKatsiajunik ammalu atuttausiasonginik Inunnut.**

Puttuvallianiattavut piggausivut suliaKaKatigesiamut Kaujisattiujunik ammalu KaujisaKattajunik timiKutiujunik atukKusiallugit piusigijautsiagialinnik malittausiagialinnik atutsiaKullugit pigumajaujunik Inunnut. Ikajulangavugut Inuit Kaujisattiujunik ammalu Kaujisattaujunik ikajotiKatsianiattunik Inunnik.

4. **Ikajullugit ammalu KaujimajaukKulugit Inuit kajusiutiKagumajunik Kanuittailinimmut suliatatâgumajunik.**

Inuit Tuttarvingat kajusiutiKaniattut KaujimajaukKulugit Kanuittailinimmut suliatsaujunik ilinganiKajunik Inuit piusituKannik ulapitsainikkut ammalu kanginimiunit Kaujimajaugettunik, ilautillugit suliatsaujunik Kanuittailinimmut suliatanik Kaujisattausonik, maligatsanik ammalu pannaigutiujunik, Kanuittailinimmut KaujimajaukKujaujunik ammalu Kanuittailinimmut kiggatotiujunik, ammalu apomautaujunik kamagigasuallugit ilinnianikkut ammalu ilinniagatsaujunik.

5. **Piulimatsiluta ammalu KaujimajaukKulugit Inuit PiusituKannik Kaujimajaugettunikammalu Ulapitsainikkut atuttauKattajunik.**

KajusiutiKaniakKugut isumagillugu Inuit Kanuittailinimmut Kaujimajanginnik sivulliutillugu anginippângujumik ammalu Kanutuinnak kamagijausongulluni ulapitsainikkut, ilaukKunginnalugu tâna Kaujimajaujuk Kangatuinnak

suliagiliguttigu, tâvatuak pivalliatitsiKattalutallu piulimatsigasuagiamik piusituKait Kanuittailinimmut Kaujimajaugettunik atugatsanginnik sivunitsavuttinut.

6. SakKititsiluta Inunnut Kaujimajavuttinik avatik Kanuittailinimmut ulugianattogajattunik.

Inuit Tuttarvingat ikajulangavut Inuit katutjiKatigenginnik ammalu nunaliujunik piunitsamik avatiKakKulugit Kanuittailinimmut piggautingitigut, ammalu paigillugit nunait ammalu piviannatungit ikajujunik inotsiagiamut ammalu Kanuittailigiamut.

Kanulli kajusiutiKagajakKitâ Suliatsavuttinik KaujimajaukKulugit Inositsiagittot igasuannimut ammalu Kanuittailinimmun?

Adjinguak takutitsijuk Kanuk kajusiutiKaKattamangâtta suliatsavuttinik "majugajuk kokkut" imalingajuk, tautseKattalugit piusigijangit attuijunik Inuit Kanuigijanginnik, ammalu kamagillugillu ikKanannipât pitjutaunuk sakKitsiKattajunik paigiutiKajunik Inosigijavuttinik upvalu sakKiKattajunik kappianattumettisijunik

KANULLI KAJUSIUTI KAGAJAK KITÂ SULIATSAVUTTINIK · SULIAKALLUTA "MAJUGALLUTA KOKKUT"

NUNALIK KOP PĀNGANI akuni piggasuasimalittut piulimatsigasuagiamik inunnik nakkasimajunut kommut sáttautlutik Imappisuammut. KikKangani piulimattaugasuattanganl, ataatsik inuk appalliglasisimajuk kojukkut. Aset uKasimajut "Namut allikKen? TamánegiaKavutit ikajugiaKavattigu piulimallugit tákkuninga inunnik katasimajunik! Nunalimmiuk uKajuk "kommut aivunga Kaujigiattulunga summat unuttut Inuit nakkagalammangámmik. ImmaKâ Kanukkiak pigajakKugut tána sittutillugu".

"majugajuk kokkut" SunataKagiaKavitâ inotsiagiaming?

- Kanuingituk nunak, imak ammalu ikkiak
- Piujut Illuit
- Námmasiattut niKitsiat
- Kaujimannik ammalu ilnnianik
- Inuligijujunik ikajuttet
- Kanuittailinimmut kiggatotet
- Aulatsinik namminittinik inosittinik
- KanuttogutiKatsianik sivunitsatinnik

Suna paitsiKattaton Inosittining?

- Ilagengujunik katingaKatigennik
- IkajuttauKattanik ilagijammunit
- Piujut udjittuttaugajattut
- Nigilluni niKitsianik
- NukKangattailik
- PiusituKannik atuniKatsiajunik
- Kanuittailinimmut kamagijaunnik

Sunait kappianattumettisijon Inosigijavutting?

- Tapvainakallak inuligijet ammalu avatik asiangujut
- Ulapittaúsimgituk uKumaitsausitigijausimajuk
- Asiujisimannik piusituKammik ammalu uKausimmik
- Sikarettumannik
- Talannatut ammalu ejalukait
- Mamattugalait niKet

KOKATAUJUK KOKKUT

KANUITTAILINIMMUT AMMALU INOTSIAGIAMUT

Nâjinnik

Inuit Tuttarvingat sivukkatet katimajingit ammalu suliaKattingit pigumatsiavut suliaKaKatiKagiamik asinginnik ikajotinnik, takugiamut ammalu ilivalliagiamut, ammalu Kimiggunginnalutik piniannigijavuttinik angutigasuagiamut tugâgutigijavuttinik.

Kaikujuvugut kinakkutuinnanik uppiniKatsiajunik atuKatigegiamik Kaujimajaujunik ammalu pivalliatitsigiamik Inuit pisongujanginnik ikajugiamut Inuit inosinginnik ammalu Kanuittailinginnik.

Atuttausimajut AllaKutet

Ajunnginiq SuliaKapvik, Canadalimâmi NunaKakKâsimajuit Kanuittailinimmut katutjiKatigegutinga. (2002). *nunakKatigengitut Kanuittailinimmut katimatsuanik*. katimalauttut Inuvik, Kuujuaq, Nain, Iqaluit ammalu Rankin Inlet.
www.naho.ca/inuit/e/resources/priorities.php

Alianait Inuit-suliaKaluattut Isumakkut Kanuittailinimmut katimajingit suliaKatingit. (2007). *Alianait Inuit-ssuliaKaluattut isumakkut Kanuittailinimmut Pannaigutitliuttet*. Ottawa: Inuit Tapiriit Kanatami. www.itk.ca/publications/alianait-inuit-mental-wellness-action-plan

Inuit Tapiriit Kanatami (Nenittausimajuni). *Inuit Kanuittailinimmut Inuligijet Tugâgutet Tungavinga*. Ottawa.

Inuit Tapiriit Kanatami ammalu Inuit Nunatsualimâmi kaunsalingit (Canada). (2007). *sakKititsinik Inuit Nunaat: Inuit Pinianniasaujuk Pannaigutik*. Ottawa.
www.itk.ca/publications/inuit-action-plan

Canadalimâmi Inuit katimajingit Silak Asianguvallinganik. (nenittausimajuk). *Canadian Inuit Silak Asianguvallingana Tugâgutinga*. Ottawa: Inuit Tapiriit Kanatami.

Canadalimâmi NunaKakKâsimajuit Kanuittailinimmut katutjiKatigegutinga. (2009). *tugâgutet Pannaigutinga: 2010 tikillugu 2015, SuliaKaKatigennik Utittisigiamik Ilonnanginnik Kanuittailinimmut Allanut, Inunnit, ammalu Allangajuijunut*. Juni 2009.

Nipingit: Canadalimâmi Inuit katimajingit Malittausiagialinnik piusigijaugialinnik ammalu Kaujisannik. www.naho.ca/inuit/e/ethics/. Inuit Tuttarvingat pijut Canadalimâmi NunaKakKâsimajuit Kanuittailinimmut katutjiKatigegutinga ammalu Inuit Tapiriit Kanatami.